

Syndabock

En tia var alldeles för litet, tyckte Fredrik. Men Micke höll upp en guldglänsande tia och hetsade Fabian.

–Tio spänn för ingenting! Bara krossa glaset och sen trycka på knappen, en idiot klarar det! Till och med du klarar det!

Fabbe såg tveksam ut. En ivrig klunga från femman stod runt honom och Micke för att se hur det gick. Det här kunde bli kul!

–Varför just jag? sa han.

En bra fråga, tänkte Fredrik. Varför just Fabbe? Om Micke så gärna ville utlösa brandlarmet, så kunde han väl göra det själv? Om det nu var så ofarligt som han sa.

–Äh, han törs inte, sa Micke till den lilla publiken runt omkring dem. Han är för feg. Fast det visste man ju redan. Feg-Fabbe!

Och så stoppade han demonstrativt på sig tian.

Fabian ilsknade till.

–Jag är inte feg! Men de tror alltid att det är jag när det händer nåt. Alltid.

Gänget skrattade.

–Jamen, det är det ju, sa Tanja beundrande.

–Inte alltid, muttrade Fabian.

–Nä, sa Micke. Inte när du fegar ur.

Fabian kände att han hade ett rykte att leva upp till.

–Okej då, sa han sammanbitet. När ingen annan vågar, så.

Och så tryckte han armbågen mot den lilla glasrutan framför larmknappen. Glasbitarna föll klirrande till golvet och den röda knappen var fri, den som det vid vite var förbjudet att trycka på, om inte brandfara förelåg. Det stod nåt sånt på en liten mässingsskylt.

Fredrik undrade vad ”vite” betydde. Det måste ha med straff att göra på nåt sätt. Brännmärkning med vitglödgar järn? Stryk som ger blodvite? Eller troligare en massa tusenlappar i böter. Nåt läskigt var det i alla fall.

Hela klungan flämtade av upphetsning.

–Jamen, tryck då! Tryck då! Törs du inte?

–Tian först, sa Fabian.

–När du tryckt, inte förr! Jag vill inte bli blåst av en fegis, sa Micke.

Fabian tryckte ilsket på knappen och slet till sig myntet.

I samma ögonblick började larmklockor ringa överallt i skolan. Klassrumsdörrar flög upp, folk strömmade ut.

Gänget kring brandlarmet skulle just springa iväg, men de hann aldrig. Med ens stod vaktis där.

–Var brinner det? flämtade han.

Sen fick han syn på Fabbe.

–Eller är det du som ställt till med något igen? Det är det förstås!

–Det var inte jag, sa Fabian på reflex. Fast det lät inte särskilt övertygande.

Och gänget skrattade som åt ett gott skämt.

Klart det var Fabbe! Vem annars skulle göra nåt så korkat? Det var alltid Fabbe när det hände nåt.

Vaktis höll redan Fabbe i ett hårt grepp över axlarna, så han inte skulle kunna smita.

– Hur är det? röt vaktis. Brinner det nånstans eller ...?

– Nä, sa Fabbe.

– Säkert det? Det brinner inte?

Hela gänget försäkrade att det inte brann. Vaktis såg lättad ut.

– Så varför tryckte du på knappen då, din odåga? morrade vaktis åt Fabbe.

– Vet inte, sa Fabbe. Jag snubblade och ...

Han pekade förklarande på armbågen.

Vaktis fnös föraktfullt.

– Snubblade! Det var det dumaste jag hört! Vad hände egentligen?

Fabbe teg. Vaktis vände sig till den intresserade klungan omkring.

– Vad hände? Ja, det kommer i alla fall fram, så det är bättre att ni säger det direkt!

– Vet inte.

– Såg inte.

– Jag kom just.

Micke vände sitt öppna hederliga ansikte mot vaktis och såg honom rakt i ögonen.

– Jag är inte säker, sa han, men jag tyckte att Fabian snubblade på en ishockeyklubba och föll rakt mot larmknappen.

Vaktis fnös föraktfullt. Det lät som när luften går ur ett cykeldäck. Sen röt han rakt i ansiktet på Fabbe.

– Du följer med mig till rektorn, direkt! Och ni andra skingrar er!

Men rektorn var redan där.

Hon som alla andra hade hört larmet och rusat ut från sin expedition. Utrymningen av skolan var redan i full gång. Varje lärare hade ansvar för sin klass. Snabbt, men inte överdrivet snabbt, det var vad som gällde. Allt gick som på övningarna, till och med lite bättre, för ingen trodde egentligen att det verkligen brann, men man kunde ju inte vara säker ... Så det var inte läge att maska.

Rektorn växlade några ord med vaktis. Sen ropade hon så högt hon kunde.

– Bra! Det här gör ni fint! Det är falskt alarm, men vi fortsätter som en övning!

Och genast gick utrymningen trögare.

Rektorn, vaktis och Fabbe försvann in på rektorsexpeditionen.

Jaha, tänkte Fredrik. Då är det dags för "vite". Då kanske man får veta mera exakt vad det betyder?

Fast det fick han aldrig riktigt veta.

Det blev polisutredning och förhör, fast ingen hade ju sett nåt säkert. Och så blev det lärarkollegium om Fabbe, och det skvallrades en massa om både böter och en saftig räkning från brandkåren som skulle hamna hos Fabbes föräldrar.

Och Fabbe försvann från skolan. Han var visst avstängd. Snacket gick om förflyttning till nån specialskola. Lät nästan som nån sorts fängelse. Fast ingen visste säkert.

Fredrik kände mer och mer att han inte mådde bra av det som hänt.

Inte själva grejen. Att larmet gick och att brandkåren kom, det var väl lite häftigt. Lite action, liksom.

Men att det blev så stort. Alla lektionstimmar som plötsligt skulle handla om "god kamratanda" och "etik i vardagslivet" och "tillsammans gör vi en bra skola bättre", allt det där blajet.

Poängen i vad som sades från skolan var att de allra flesta, såna som Fredrik och Micke och Tanja och alla andra som stått omkring Figge när han tryckte på larmet, de var egentligen fina, trevliga ungdomar. "Normala", liksom. För dem gällde det bara att inte "dras med" av kompisar som "hade problem", av såna som inte kunde "styra sina impulser". Såna som Fabbe, alltså. Som inte var "normala".

Fast det sa förstås ingen rent ut.

Fredrik fick inte ihop det.

Micke som viftade med sin tia och hetsade Fabian att trycka på knappen, han var en normal trevlig ungdom. Liksom Fredrik själv som bara var med och hoppades att Fabbe verkligen skulle trycka.

Men Fabbe som ville vara cool när det krävdes av honom, han var "störd".

Det stämde inte! Det var för enkelt! De där som dömde ut vite borde åtminstone veta, hur Micke stod där och viftade med tia! Fredrik hade lust att berätta, det hade han faktiskt, för det här var orättvist! Buset var allas, men Fabbe blev syndabocken! Precis så hade Micke räknat ut det!

Men man skvallrar inte på en kompis. Det är bara så.

Och Fabian var en idiot, det var ju inget nytt. Och en idiot får väl skylla sig själv? Och den som skvallrar får stryk, mycket stryk, det visste Fredrik. Och blir utfrysad ur gänget.

Så han sa så klart ingenting. Han mådde bara dåligt.

Och nog var en sketen tia fruktansvärt dåligt betalt för en sån här grej?

Att prata om:

- Fabian provocerades att trycka på larmet. Är det svårt att klara såna provokationer? Hade du själv klarat det?
- Hade det varit fejt av Fabian att inte trycka?
- Fredrik tror att han får stryk och blir utfrusen om han berättar hur det egentligen gick till. Tror du han har rätt?
- Vad betyder vite?
- Vad tror du är sant, och vad är bara lösa spekulationer om vad som händer efteråt med Fabbe? Blev han till exempel flyttad till specialskola?
- Fredrik tycker att lektionerna om "god kamratanda" och "etik i vardagslivet" och "tillsammans gör vi en bra skola bättre" är blaj. Varför tycker han det? Hur undviker man att det blir blaj?
- Varför blir just Fabbe syndabock?
- Vad är förresten en syndabock?
- Är de andra "normala" och Fabbe lite "störd", tycker du?
- Fredrik skvallrar inte, han mår dåligt i stället. Hur skulle du ha gjort?
- Är det en bra regel att man inte ska skvallra? Alltid? Eller bara ibland? När ska man i så fall skvallra?
- Nu tycker Fredrik att Fabian är en idiot. Skulle han ha berättat sanningen om Fabbe varit hans bästis, tror du?